

Datum: 3 december 2010

Aan: Presidium (vergadering 14 december 2009)

Van: mr. drs. M. Huisman, raadsgriffier

Onderwerp: Verkiezingen maart 2010, eerste bespreking

Geachte leden van het presidium,

In november 2009 bent u aan de hand van een communicatieplan geïnformeerd over de wijze waarop kiesgerechtigde inwoners enthousiast kunnen worden gemaakt om te gaan stemmen. Daarbij is ingegaan op opkomstbevordering en het communiceren van de uitslagen van de verkiezing. In deze memo wordt ten aanzien van de activiteiten rondom de verkiezingen een andere invalshoek gekozen, nl. die van een overdracht van de oude aan de nieuwe raad op inhoud (documentatie) en proces (werkwijze). De raad heeft hierbij keuzes. Wat die keuzes betreft heeft de raad in ieder geval aangegeven de nieuwe raad een reflectie te geven van de oude raad voor aandachtspunten als het gaat om de werkwijze. Dit wordt mede gedaan op basis van de evaluatie die thans in uitvoering is.

Naast de overdracht op het gebied van de werkwijze kan gedacht worden aan de volgende suggesties:

1. Inwerkprogramma voor nieuwe raadsleden

De vraag ligt voor of er behoefte bestaat direct in de eerste weken na de raadsverkiezingen (van 15 maart 2010) een inwerkprogramma te volgen dat de volgende onderwerpen kent:

- kennismaken met de werkwijze van de ambtelijke organisatie: presentatie van de afdelingen, tevens van belang voor een overdracht aan de nieuwe raad van belangrijke onderwerpen (kan bijv. aan de hand van een korte memo voor de raadsleden);
- uitleg over de prioritaire gebieden/langdurige projecten, incl. uitleg over afspraken met derden;
- uitleg over instrumenten van de raad en werkwijze (zie hiervoor ook het boekje 'Praktische informatie voor de gemeenteraad');
- uitleg over de p&c cyclus;
- presentatie wijken/kernen/adviesraden/maatschappelijk middenveld (*evt. in combinatie met wijkbezoeken?*).

2. Formatie

De vraag ligt voor of er behoefte bestaat aan het bespreken van de verkiezingsuitslag tijdens een afzonderlijke plenaire raadsvergadering, waarin een eerste ronde indrukken kan worden gewisseld (hoe de verkiezingsuitslag interpreteren en welke gevolgen moet die volgens hun partij hebben voor de vorming van een nieuw college), waarna dan de daadwerkelijke formatiebesprekingen volgen. Hierbij kan overigens ook gekozen worden voor een bespreking bij/na de installatie van de nieuwe raad op 11 maart 2009¹. Vanuit praktisch oogpunt geniet dit laatste de voorkeur.

3. Ondersteuning bij raads/collegeprogramma

De vraag ligt voor of er behoefte bestaat aan ambtelijke ondersteuning bij het opstellen van een raads/coalitie/collegeprogramma en welke invalshoek (bijv. continuïteit van bestuur, economische kansen tijdens de crisis) wordt hierbij gekozen. De naam van het programma is overigens niet zo

¹ De agenda voor deze raad kan er dan als volgt uitzien:

1. Installatie nieuw benoemde leden.
2. Toespraak burgemeester.
3. Verklaringen van de lijsttrekkers.

belangrijk, wel dat partijen een gemeenschappelijk beeld hebben van wat hieronder wordt verstaan, bijvoorbeeld:

- raadsprogramma: politiek sturend.
- collegeprogramma: uitvoerend.

En voorts: is het programma's inhoudelijk sturend en/of agenderend en/of op hoofdlijnen of gedetailleerd ('dichtgetimmerd').²

Voor het tot stand komen van een (raads/coalitie/college)programma kunnen processtappen worden onderscheiden, die in de bij deze memo behorende bijlage I zijn omschreven.

4. Raadsconferentie voor zomerreces

Tijdens een raadsconferentie voor het zomerreces kan dan het overdrachtsdocument van de oude raad aan de nieuwe raad aangaande de werkwijze worden besproken, waarbij beoordeeld kan worden:

1. Wat zijn waardevolle zaken die behouden moeten worden?
 - wat is zonder meer goed?
 - Wat kan worden verbeterd, is perspectiefvol, zijn beloftevolle lopende initiatieven?
2. Wat moet anders?
 - wat is blijven liggen en moet opgepakt worden?
 - Wat is wenselijke geheel van een geheel nieuwe werkwijze?
 - Wat niet meer of zo min mogelijk?

Voor de invulling van het programma kunnen de volgende onderwerpen (in ieder geval) aan bod komen:

1. *Functioneren raad en taakopvatting*. Belangrijke aandachtspunten zijn:
 - Rollen: volksvertegenwoordigende, politiek sturende en controlerende rol.
 - Ambities/ doelen voor de komende vier jaar (dat kunnen inhoudelijke doelen zijn).
 - Politieke focus en debat.
 - Raadscommunicatie.
 - Mores en spelregels.
 - Besteding fractiegelden (vergoedingen).
2. *Samenspel raad, college en ambtelijke organisatie*. Belangrijke aandachtspunten zijn:
 - Onderlinge taakverdeling met het oog op functioneren raad.
 - Hoe kunnen partijen elkaar in stelling brengen en elkaar bedienen op elkaars kerntaken ('samenwerkingsdualisme') met het oog op een zo goed mogelijk gemeentebestuur als geheel?
3. *Organisatie van en binnen het raadswerk* (zie ook het boekje met praktische informatie voor raadsleden). Belangrijke aandachtspunten zijn:
 - Procesorganisatie en -sturing (presidium, raadsvoorzitter, voorzitters commissies, fractievoorzitters, griffie).
 - Regie op het ontwikkelingsproces en regie op dagelijkse organisatie van de raad.
 - Meerjaren agenda van de raad.
 - Werkwijze raad, momenten van evaluatie werkwijzen.
 - Samenspel en taakverdeling tussen commissies en raad, werkwijzen binnen de raad.
4. *Informatievoorziening aan de raad*. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:
 - Kwaliteit schriftelijke stukken.
 - Invulling actieve informatieplicht
5. Exitgesprekken vertrekkende raadsleden
De vraag ligt voor of er behoefte bestaat aan de hand van evaluatieformulieren met vertrekkende raadsleden exitgesprekken te houden (met bijvoorbeeld de vraag naar de rol van de raad bij het inhoud geven aan het imago). De uitkomsten daarvan kunnen betrokken worden bij de hierboven onder 4 voorgestelde raadsconferentie.

² Tijdens de afgelopen raadsperiode heeft de Rekenkamercommissie een quick scan laten uitvoeren naar de kwaliteit van het coalitieprogramma 2006-2010. Het rapport 'Quick Scan Coalitieprogramma 2006-2010 gemeente Den Helder' is op 27 oktober 2006 verschenen en te raadplegen via <http://www.denhelder.nl/foto/quickscancollegeprogramma%202006%202010.pdf>

6. Training, opleiding en coaching (nieuwe) raadsleden.

In de afgelopen raadsperiode zijn er voor de raadsleden diverse trainingen en opleidingen verzorgd op het gebied van:

- debat- en voorzitterstechnieken (voor commissievoorzitters);
- duaal debatteren;
- gemeentefinanciën;
- mediatraining;
- snellezen;
- vergadertechnieken.

Deze trainingen (eventueel naar wens uit te breiden) worden na installatie van de nieuwe raad zo veel als mogelijk aangeboden.

7. [overige suggesties]

Het presidium wordt verzocht over voorgaande punten een mening te vormen en aan te geven waaraan behoefte bestaat, zodat de definitieve notitie ter zake aan uw presidium van januari a.s. kan worden aangeboden. Het betreft hier dus een eerste bespreking.

MH031209

Bijlage I Proces van programma- en collegeformatie

Het proces van programma- en collegeformatie kan variëren met de bepaling van de precieze processtappen en met hun volgorde. Deze procedure werkt kortom niet als normenkader. Het is een handreiking om diegenen te ondersteunen die vooraf willen nadenken over een goede procedure.

De volgende processtappen kunnen onderscheiden worden:

1. Het opstellen van een procedure.

Deze procedure kan bestaan uit:

- de processtappen en hun volgorde;
- de deelnemers, de rollen en de rolverdeling, alsmede spelregels;
- de ambtelijke ondersteuning die in elke processtap wenselijk of juist niet wenselijk is;
- kwaliteitscriteria ten aanzien van het proces, bijvoorbeeld de mate van
- openheid of zorgvuldigheid ervan;
- kwaliteitscriteria ten aanzien van de resultaten.

NB: het is denkbaar dat burgemeester en griffier een denkbare procedure voor de verkiezingen agenderen. Het is aan de politieke partijen daar dan wel of niet wat mee te doen.

2. De informatiefase.

Deze omvat het:

- inventariseren van relevante politieke keuzes;
- benoemen van verschillen en overeenkomsten tussen partijen.

NB: de griffier kan hierbij penvoerder zijn, dat hoeft echter geenszins het geval te zijn.

3. De inhoudelijke formatie.

Het opstellen van bijvoorbeeld een visie, inhoudelijke politieke lijnen en een agenda voor de toekomst.

NB: dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door de deelnemende partijen zelf teksten te laten aanleveren.

4. Het formeren van een coalitie.

Wat zijn de partijen die in het college met een wethouder vertegenwoordigd zijn en(/of) die het college dragen?

5. Het formeren van het college.

Welke personen gaan als wethouder deel uitmaken van het college?

6. De verdeling van portefeuilles.

Voor welke taken/ onderwerpen zijn de collegeleden direct verantwoordelijk?

7. Een uitvoerbaarheidstoets door (het beoogde) nieuwe college.

Is het programma zoals opgesteld door de raad uitvoerbaar?³ Kan het college de opdracht aannemen?

8. Evaluatie van/reflectie op de gevolgde procedure en eventuele bijstelling voor een volgende keer.

³ Zie hiervoor bijvoorbeeld het eerder onder noot 2 aangehaalde rapport 'Quick Scan Coalitieprogramma 2006-2010 gemeente Den Helder', te raadplegen via <http://www.denhelder.nl/foto/quickscancollegeprogramma%202006%202010.pdf>